

रुकुम पूर्व सिस्ने गाउँपालिकाको चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ प्रथम चौमासिकको सार्वजनिक
सुनुवाई कार्यक्रम

सार्वजनिक सुनुवाईको
संक्षिप्त प्रतिवेदन

आयोजक संस्थाको लोगो
संस्थाको लोगो

सिस्ने गाउँपालिका रुकुम पूर्व
मिति: २०८०/८/०१
बुझाएको मिति: २०८०/८/०३

सहजकर्ता: सर्जना कार्की नेपाल पत्रकार महासंघ रुकुम पूर्व उपाध्यक्ष ।

सारांश

समग्रमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम उपलब्धिपूर्ण भयो । सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमले धेरै मानिसलाई गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहको बारेमा जानकारी लिने अवसर प्राप्त भयो । सार्वजनिक सुनुवाईले सेवाप्रदायक र सेवाग्राहीको बिचमा देखिएको ग्यापलाई पनि मेटाएको छ । यसले गर्दा नागरिकहरुमा पनि सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्दो रहेछ, यो शुसासन कायम गर्ने अभिन्न अंग हो भन्ने खालको ज्ञान भएको छ । साथै सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यले गाउँपालिका र सेवाग्राहीसँगै यसमा सरोकार राख्ने सबैलाई सचेत र थप जिम्मेवार बनाएको छ । गाउँपालिकालाई पनि विभिन्न तहका व्यक्तिहरुबाट आएका सल्लाह सुझावले नयाँ कार्ययोजना निर्माणसँगै सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउन मदत मिल्ने भएको छ । सार्वजनिक सुनुवाई गरेको भन्दै गाउँपालिकालाई कार्यक्रममा सहभागीहरुले धन्यवाद दिएका छन् ।

विषयसूची

- कार्यक्रमको अध्यक्षको आसन ग्रहन
- राष्ट्रिय गान
- गाउँपालिकाले गरेका कामकाज र बजेटको खर्च तथा प्रगती विवरण प्रस्तुत
- फ्लोर खुला
- प्रश्नोत्तर
- जवाफ दिने कार्यक्रम
- समापन
- खाजा

पृष्ठभूमि

सरकार तथा गैर सरकारी संस्थाहरूले नागरिकप्रति जवाफदेहि भएर उनीहरूको चित्त बुझाउनु पर्दछ । सार्वजनिक निकायमा बस्नेहरूले कस्तो काम गरिरहेका छन्, कति बजेट के काममा खर्च गरिरहेका छन् भनेर नागरिकले चासो राखिरहेका हुन्छन् । त्यसैले राज्य तथा गैर राज्य संयन्त्रबाट दिइने सेवा, सुविधा र वस्तुको गुणस्तरका बारेमा सार्वजनिक मञ्चबाट नागरिकले उठाएका प्रश्नको उत्तर दिनु सार्वजनिक पद धारण गरेका व्यक्तिहरूको जवाफदेहिता अन्तर्गत पर्दछ । यस्तो जवाफदेहिता अधिकारमा बसेका जिम्मेवार व्यक्ति र सेवाग्राही नागरिकका बीच गरिने सार्वजनिक सुनुवाइ, सामाजिक लेखा परिक्षण लगायतका माध्यमबाट खोज्न सकिन्छ । यसरी सञ्चालन गरिने सार्वजनिक सुनुवाईबाट सार्वजनिक निकायहरूलाई उनीहरूले गरेको कामको पृष्ठपोषण पनि हुन्छ । अनि सरकारी तथा गैरसरकारी निकाय र नागरिकको विचमा रहेको अविश्वास घटेर जान्छ र सार्वजनिक निकायले अगाडि सारेका हरेक काम कारबाहिप्रति नागरिकमा अपनत्वको भावना पनि जाग्न ।

त्यसैगरी राज्य तथा गैर राज्य संयन्त्रले गर्ने गतिविधिका वारेमा नागरिकहरूले गुण र दोषका आधारमा मुल्यांकन गर्न पाउनु पर्छ, यो लोकतान्त्रिक मुलुकका नागरिकको अधिकार हो । सावजनिक पद र अधिकार धारण गरेका कर्तव्यपालक र सेवाग्राहीबिचमा सार्वजनिक रुपमा हुने प्रत्यक्ष अन्तरक्रियालाई सार्वजनिक सुनुवाई भनिन्छ । सार्वजनिक सुनुवाई जनताको अदालत हो । जसले सुशासनको मान्यतालाई अंगिकार गरेको हुन्छ । सामाजिक विकास निर्माणको क्षेत्रसँगै नागरिकको सेवा प्रदान गर्ने क्रममा नागरिकप्रति जवाफदेहि र पारदर्शी र उत्तरदायी हुनुपर्छ भन्ने मुल मान्यतालाई आत्मसाथ गर्दै सार्वजनिक सुनुवाईको अवधारणा ल्याई यो अभ्यास गरिएको हो । यसले स्थानीय नागरिकहरूमा गाउँपालिकाप्रती अपनत्वको भावना विकास गर्नुका साथै पारदर्शिताको अभ्यास गर्दछ ।

सार्वजनिक सुनुवाईमा पछाडि परेका, दलित, अल्पसंख्यक, अपाङ्गसहित सेवा क्षेत्र भित्रका सबै सर्वसाधारण नागरिकहरूको उपस्थिती उल्लेखनीय हुनु पर्दछ । हाल सार्वजनिक सुनुवाईलाई विभिन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूले अबलम्बन गरेर सञ्चालन गरी रहेका छन् । पछिल्लो समयमा आएर स्थानीय तहहरू वडापालिका, गाउँपालिका, नगरपालिका र जिल्ला स्थित अन्य सरकारी तथा गैरसरकारी निकायका साथै समुह, सहकारी समेतले यो संयन्त्रलाई आत्मसात गरी सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएका छन् । सोहि कुरालाई मध्यनजर गरी सिस्ने गाउँपालिकाले चालु आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को दोस्रो चौमासिकको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम सम्पन्न गरेको छ ।

उद्देश्य

- सिस्ने गाउँपालिकाले गाउँपालिका क्षेत्रभित्र गरेका कामकाज तथा संचालन गरेका विभिन्न योजनाहरू तथा खर्च बजेटको बारेमा नागरिकहरूलाई जानकारी गराउने ॥
- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहको अवस्थाको बारेमा जानकारी गराउने ॥
- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह, सञ्चालन गरेका कार्यक्रम तथा योजनाहरूले नागरिकको जीवनस्तरमा ल्याएको परिवर्तन, यसबाट हासिल उपलब्धी तथा चुनौतिका बारेमा छलफल/बहस गर्ने ॥

- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहसँगै संचालित विभिन्न योजनाहरूसँग सम्बन्धित भएर विभिन्न निकायबाट आएका गुनासोहरू सुनुवाई गरी गुनासो व्यवस्थापन गर्ने ॥
- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह प्रभावकारीताका बारेमा पृष्ठपोषण लिने ।
- गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रको विकासको लागि के र कस्ता योजनाहरूलाई समेट्दा उपयुक्त हुन्छ भन्ने लगाएतका विषयमा सल्लाह सुझाव संकलन गर्ने ॥
- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहलाई रचनात्मक ढंगले थप प्रभावकारी बनाउनको लागि सुझाव आदानप्रदानको कार्य गर्ने ॥

विधि/प्रकृया

- सिस्ने गाउँपालिकाले सार्वजनिक सुनुवाईमा सरोकारवाला निकाय र सेवाग्राही नागरिकलाई सार्वजनिक सुचना प्रकाशन तथा प्रशारण गरी उपस्थित गराएको थियो ।
- गाउँपालिकाले कार्यक्रमस्थलमा ब्यानर टास्ने काम गर्यो ।
- कार्यक्रमको लागि भनेर गाउँपालिका र वडापालिकाका जनप्रतिनिधीसँगै कर्मचारी तथा उपस्थित सेवाग्राहीको बसाइ सहजताका लागि कुसी र म्याड राखेर बसाइ व्यवस्थापन गरियो ।
- सबैजनाको उपस्थिती पछि सार्वजनिक सुनुवाईको कार्यक्रमलाई औपचारिकतामा ढालियो । कार्यक्रमको सहजिकरण नेपाल पत्रकार महासंघ रुकुम पूर्वका उपाध्यक्ष सर्जना कार्की(प्रतिवेदन तयार पार्ने व्यक्ति) ले गर्नुभयो ।
- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको अध्यक्षता सिस्ने गाउँपालिकाका अध्यक्ष कृष्ण रेग्मीले गर्नुभयो ।
- सहजकर्ताले सुरुमा कार्यक्रमको अवधिभरमा लागु हुने गरि तयार पारिएको आचारसंहिता सुनाउनुभयो । साथै उक्त आचारसंहितालाई उपस्थित सबैजनाले तालि बजाएर पारित गर्ने काम भयो ।
- गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत रेवत बुढाथोकीले गाउँपालिकाले गरेका कामकाज तथा सेवा प्रवाह र बजेट तथा खर्चको बारेमा जानकारी गराउनुभयो ।
- गाउँपालिकाको सेवा प्रवाह र बजेट तथा खर्चको प्रस्तुतीकरण पश्चात कार्यक्रममा सहभागीहरूको लागि फ्लोर खुला गरियो ।
- सहभागीहरूले आफुलाई लागेका प्रश्नहरू राख्ने काम भयो । (यसमा सिस्ने ३ पोखराका राम बहादुर खत्री, देवीलाल गिरी, नन्दराम लामिछाने, सेती खड्कले सल्लाह सुझावसहितको जिज्ञासाहरू राख्नुभएको थियो)
- सहभागी सेवाग्राहीले राखेको प्रश्नमा सिस्ने गाउँपालिका अध्यक्ष कृष्ण रेग्मी, गाउँपालिका उपाध्यक्ष गोपाल रेउले, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत रेवत बुढाथोकी, ३ नम्बर वडाध्यक्ष हेराख खड्का, शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा प्रमुख मंगलसिंह बुढा, इन्जिनियर कर्ण केसी, कृषि शाखा प्रमुख दिनेश ओली लगाएतले कार्यक्रम अवधिभरमा उठेका जिज्ञासाहरूलाई मेटाउनुभयो । अन्त्यमा गाउँपालिका अध्यक्ष रेग्मिले कार्यक्रम समापनको घोषणा गर्नुभयो ।

सिकाईहरु

- सार्वजनिक सुनुवाई नियमित रूपमा भइरहनुपर्ने रहेछ । (सार्वजनिक सुनुवाईले सेवाग्राही र सेवाप्रदायीकबिचको खाल्डोलाई पुर्नुको साथै पारदर्शी सुसासन कायममा ठुलो भूमीका खेल्छ ।)
- समयको महत्वलाई ख्याल गर्नुपर्ने रहेछ । (तोकेकै समयमा कार्यक्रम सुरु गर्नेदेखि लिएर पूर्व निर्धारित विषयसुचिअनुसार छुट्याइएको समयलाई त्यसै अनुरूप सदुपयोग गर्ने)
- सेवाग्राही –महिला, बालबालिका, अल्पसंख्यक..) इत्यादि सबैको समावेशी ढंगले कार्यक्रममा उपस्थिती जनाउनुपर्ने रहेछ । –सिमित सेवाग्राहीबाट मात्रै गाउँपालिकालाई अपेक्षित रूपमा पृष्ठपोषण हुन सकेन की ।)
- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमलाई अन्य कार्यक्रमसँग नजुधाएर गर्नुपर्ने रहेछ ।

चुनौतिहरु र समाधान

- कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन चुनौती हुन सक्छ । यो कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिएर सुशासन प्रवर्द्धनमा टेवा पुर्याउन हर प्रयास गर्नुपर्ला ।
- विभिन्न कारण (समयमै मानिसको उपस्थिती नहुनु) ले निर्धारित समयमा कार्यक्रम सुरु गर्न मुस्किल पर्न सक्छ । यसले गर्दा समयमै कार्यक्रम सुरु गर्ने र समयमै समापन अर्थात समयको गतीसँगै चल्ने बानीको विकास गरिनुपर्ला ।
- निर्धारित समयभन्दा पछि कार्यक्रम सुरु भएर ढिलासम्म चल्दा मानिसलाई बोर लाग्न सक्छ । यसले गर्दा पनि समयको कुरालाई ध्यान दिनुपर्ला ।

मुख्य उपलब्धी:

संस्थाका सबल पक्षहरु

- कार्यक्रममा बसाई व्यवस्थापन राम्रो थियो, जसले गर्दा कार्यक्रममा सहभागीहरु सबैको बसाई आनन्दमय थियो ।
- कार्यक्रममा सार्वजनिक सुनुवाई प्रक्रियाको विधि मिलेको थियो ।
- कार्यक्रममा सहभागी भएकाहरुले निर्धक्कसँग आफ्नो कुरा राख्न पाएका थिए ।
- कार्यक्रममा उठेका विभिन्न प्रश्न, जिज्ञासाहरुलाई गाउँपालिकाले सहज रूपमा स्विकारी सहजै रूपमा प्रस्ट हुने गरि जवाफ दिएको थियो ।
- अहिले जिल्लास्थित कतीपय सरकारी निकायहरुले नियमित रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई नगरिरहेको अवस्थामा गाउँपालिकाले नियमित रूपमा चौमासिक र वार्षिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्दै आएको छ ।

गाउँपालिकाको सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु

- कार्यक्रम पूर्व निर्धारित समयमै सुरु हुनुपर्ने थियो । त्यसो हुन नसकेकाले आगामी दिनमा त्यसलाई सुधारेर जान आवश्यक देखिन्छ ।
- सार्वजनिक सुनुवाईमा सेवाग्राहीको संख्यालाई जोडबलको साथ उपस्थिति गराएर जानुपर्ने थियो । त्यसो नदेखिएकाले आगामी दिनका यस्ता कार्यक्रममा धेरैभन्दा धेरै लाभग्राहीको उपस्थिति गराउनुपर्ने देखिन्छ ।
- कार्यक्रममा पिउने पानीको व्यवस्था नभएकाले मानिसहरु पानिको लागि उठेर जादा ध्यान अन्ततिर मोडिएको थियो । यसले गर्दा यो कुरामा पनि आगामी कार्यक्रममा ध्यान दिन जरुरी छ ।
- सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम र एकिकृत घुम्ती शिविरलाई संगसंगै जोडिएको थियो । यस कारण मानिसहरु सार्वजनिक सुनुवाईमा भन्दा शिविरतिर केन्द्रित थिए । आगामी दिनमा यस्ता कार्यक्रम छुट्टाछुट्टै राख्न जरुरी देखिन्छ ।

सहभागीहरुका मुख्य जिज्ञासाहरु

- यसमा सिस्ने ३ पोखराका राम बहादुर खत्रीले आफ्नो नर्सरी भएको तर बिरुवा बिक्री नभएको र यसमा स्थानीय सरकारले चासो नदेखाएको, आवश्यकताअनुसारको तालिममा सहभागीसँगै रोजगारीको लागि ध्यान नदिएको कुरा राख्नुभएको थियो ।
- देवीलाल गिरीले जनता मावि पोखरामा भइरहेको सिभिल इन्जिनियरको पठनपाठनलाई जोगाइराख्न तथा शिक्षक व्यवस्थापन गरिदिन आग्रह गर्दै विद्यालय अनुगमण रुकुमकोट केन्द्रित नगरी सबै ठाउँमा अनुगमण गर्नुपर्ने माग गर्नुभयो । सानीभेरीले कटान गरेको ठाउँमा ग्याबिन वाल लगाउनुपर्ने, लिफ्ट मार्फत सिस्ने ३ मा सिचाइको व्यवस्था गरिदिनुपर्ने लगाएतका कुराहरु राख्नुभएको थियो ।
- नन्दराम लामिछानेले दिवा खाजाको रकम समयमा नआएको, माधारा भवन निर्माणको काम अपुरो रहेको, अपाङ्ग परिचयपत्र वितरणमा पक्षपातपूर्ण व्यवहार भएको लगाएतका कुराहरु राख्नुभएको थियो ।
- सेती खड्कले खानेपानी र बाटोको समस्या भएको कुरा राख्नुभएको थियो ।

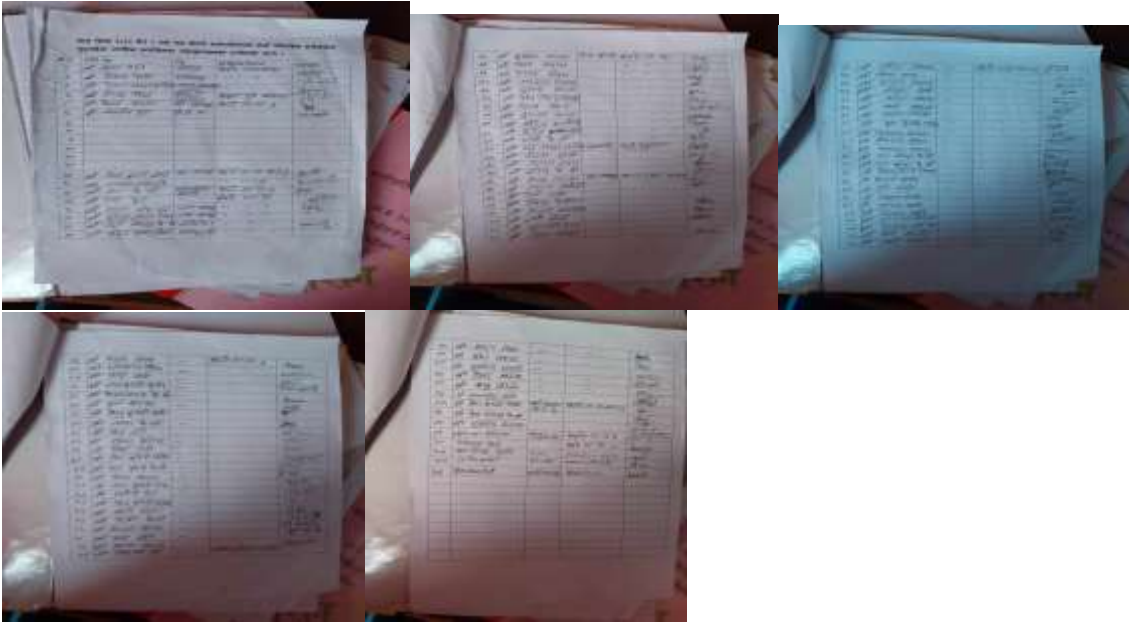
निष्कर्ष

समग्रमा सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम राम्रो र प्रभावकारी भयो । कार्यक्रममा भएको छलफल तथा खुला अन्तरक्रियायाको माध्यमबाट सेवाग्राहीलाई सन्तुष्टि प्रदान गरी विश्वासको वातावरण कायम गर्ने वातावरण बन्यो । जसबाट सेवाग्राहीका गुनासा सेवा – प्रदायकले सुनी पुनः नदोहोर्याउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्ने वातावरण बन्यो । यस सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमले जवाफदेहिता र पारदर्शिता प्रवर्द्धन गर्न, सेवा वितरणमा जनगुनासो आउन नदिन र सेवाग्राहीलाई केन्द्रबिन्दुमा राख्न, सेवा – प्रदायकबाट प्रदान गरिने सेवाबारे जनगुनासो सुन्न र त्यसको यथोचित समाधान गर्न, शासन प्रक्रियामा सहभागिता अभिवृद्धि गर्न, विगतका गल्ती, कमजोरीको समीक्षा गरी पुनः दोहोरिन नदिन, सेवाग्राही र सेवा – प्रदायकबीच विश्वासको वातावरण सिर्जना गर्न, सेवा – प्रवाहमा

जनसहभागिता र नागरिक चासो बढाउन, बढ्दै गइरहेको भ्रष्टाचार र दण्डहीनताको अन्त्य गर्न सहयोग पुगेको छ ।

साथै सेवा - प्रदायक निकायलाई आफ्नो काम - कारबाहीबारे सचेत र जवाफदेही बनाउन, गुनासो सुनुवाइ तथा समस्याको समाधानबाट जनसन्तुष्टि कायम गर्न पनि यस सार्वजनिक सुनुवाईले सहयोग पुगेको छ । यो कार्यक्रमले आगामी दिनमा पनि निरन्तरता पावस । नागरिकले गाउँपालिकाले गरेको कामको जानकारी पाए । सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रममा नागरिकले आफ्ना कुरा निर्धक्क राखे । यसले गर्दा नागरिकहरुबाट आएका सल्लाह सुझावलाई समेटेर जादा दिगो विकासमा पनि महत्वपूर्ण भूमिका पुग्ने देखियो । औपचारिकतामा सीमित रहेको सार्वजनिक सुनुवाईलाई हरेक सेवा - प्रदायक निकायबाट नियमित रूपमा सञ्चालन गरी सुशासन कायम गर्ने दिशामा बल पुर्‍याउनु आजको आवश्यकता हो।

सहभागिको नाम

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमका केही फोटोहरु:

धन्यवाद